Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 2. júla 2026[1]

Vec C-300/25 [Duftošek][i]

SQ
proti
YR

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Nejvyšší soud (Najvyšší súd, Česká republika)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti – Nariadenie (EÚ) 2016/1103 – Právomoc, rozhodné právo a uznávanie a výkon rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov – Článok 1 ods. 1 prvý pododsek a článok 1 ods. 2 písm. g) – Článok 3 ods. 1 písm. a) – Pojem ‚majetkový režim manželov' – Manželia, ktorí sa rozhodli pre režim oddeleného majetku – Nehnuteľnosť, ktorú nadobudli do podielového spoluvlastníctva iba títo manželia počas trvania svojho manželstva – Žaloba o zrušenie a vyporiadanie tohto podielového spoluvlastníctva podaná po rozvode"

I. Úvod

1. Manželia žijúci v Českej republike, ktorí si zvolili zmluvný režim oddeleného majetku, nadobudli do podielového spoluvlastníctva súbor nehnuteľností nachádzajúcich sa vo Francúzsku. Po rozvode sa jeden z nich na českom súde domáhal zrušenia a vyporiadania tohto podielového spoluvlastníctva na základe všeobecných ustanovení českého práva.

2. Nejvyšší soud (Najvyšší súd, Česká republika), ktorý je vnútroštátnym súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania, má rozhodnúť o medzinárodnej právomoci konajúceho súdu. Pýta sa na vplyv súvislosti sporu s manželstvom s cieľom určiť, či patrí do pôsobnosti nariadenia (EÚ) 2016/1103,[2] ktoré vymedzilo pojem „majetkový režim manželov", alebo nariadenia (EÚ) č. 1215/2012,[3] s odôvodnením, že manželia si zvolili majetkový režim, ktorý neupravuje ich majetkové vzťahy, a že existencia ich podielového spoluvlastníctva nezávisí od udržania ich manželského zväzku.

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[i] Názov tejto veci je fiktívny. Nezodpovedá skutočnému menu ani názvu žiadneho z účastníkov konania.

[2] Nariadenie Rady z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov (Ú. v. EÚ L 183, 2016, s. 1).

[3] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1) (ďalej len „nariadenie Brusel Ia").

3. Tento návrh na výklad pojmu „majetkový režim manželov“ bol podaný v bezprecedentnom kontexte vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora v občianskych a obchodných veciach, ktorá predchádza nariadeniu 2016/1103 uplatniteľnému vo veciach majetkových režimov manželov, a na následné rozhodnutia normotvorcu Únie.

4. Vzhľadom na to, že z pôsobnosti nariadenia sú vylúčené otázky týkajúce sa „povahy vecných práv vzťahujúcich sa na majetok“,[4] že v sporoch týkajúcich sa vecných práv k nehnuteľnosti sú podľa článku 24 bodu 1 nariadenia Brusel Ia príslušnými súdmi výlučne súdy členského štátu, v ktorom sa nehnuteľný majetok nachádza, a že sporné podielové spoluvlastníctvo sa riadi takými právami, problematika je hneď jasná. Je zrejmé, že proti sebe pôsobia dve príťažlivé sily, a to právo majetkového režimu manželov a vecné právo.

5. Súdny dvor tak má možnosť presne definovať, čo patrí do majetkových vzťahov medzi manželmi v súvislosti s manželstvom alebo jeho zánikom vo veľmi častom skutkovom kontexte, a to v prípade spoločného nadobudnutia nehnuteľností manželmi s režimom oddeleného majetku. Ide o zložitú úlohu, lebo táto definícia by mala byť zosúladená s definíciou v zmysle judikatúry Súdneho dvora v oblasti vecných práv k nehnuteľnostiam, ktorá stanovuje rámec pôsobnosti nariadenia Brusel Ia a nariadenia EÚ č. 650/2012.[5] Okrem toho je potrebná ostražitosť vzhľadom na vplyv vymedzenia pôsobnosti nariadenia 2016/1103 na iné typy podielového spoluvlastníctva, ktoré môžu existovať medzi (bývalými) manželmi, prípadne v závislosti od toho, kedy dochádza k zrušeniu podielového spoluvlastníctva (počas manželstva alebo po jeho zániku), a na práva tretích osôb.

6. Keďže obrysy pojmu „majetkový režim manželov“ treba preskúmať z hľadiska jeho vymedzenia uvedeného v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103 a vylúčenia uvedeného v jeho článku 1 ods. 2 písm. g), vysvetlím, prečo sa domnievam, že:

– tento pojem zahŕňa majetkové vzťahy manželov upravené v rámci podielového spoluvlastníctva, ktoré sa neriadi zmluvným majetkovým režimom manželov, ktorý si zvolili, a

– spor týkajúci sa zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti sa netýka povahy vecných práv k tomuto majetku v zmysle tohto nariadenia.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Nariadenie Brusel Ia

7. Článok 1 nariadenia Brusel Ia, ktorý patrí do kapitoly I nazvanej „Rozsah pôsobnosti a vymedzenie pojmov“, stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu.…

[4] Pozri článok 1 ods. 2 písm. g) nariadenia 2016/1103.

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107.

2. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

a) osobný stav a právnu spôsobilosť fyzických osôb, majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku alebo zo vzťahu, ktorý má podľa rozhodného práva porovnateľné účinky ako manželský zväzok;

…“

8. Kapitola II tohto nariadenia nazvaná „Právomoc“ obsahuje niekoľko oddielov, okrem iného oddiel 6 nazvaný „Výlučná právomoc“. Článok 24 bod 1 prvý pododsek, ktorý je súčasťou tohto oddielu, znie takto:

„Výlučnú právomoc majú tieto súdy členského štátu bez ohľadu na bydlisko účastníkov:

1. v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa táto nehnuteľnosť nachádza.“

2. Nariadenie 2016/1103

9. Odôvodnenia 15, 18 a 52 nariadenia2016/1103 stanovujú:

„(15) S cieľom poskytnúť zosobášeným párom právnu istotu vo vzťahu k ich majetku a ponúknuť im určitú mieru predvídateľnosti[,] by sa všetky normy vzťahujúce sa na majetkové režimy manželov mali upraviť v jednom nástroji.

…

(18) Do pôsobnosti tohto nariadenia by sa mali zahrnúť všetky občianskoprávne aspekty súvisiace s majetkovými režimami manželov, týkajúce sa tak každodennej správy majetku manželov, ako aj vyporiadania režimu [vyporiadania majetku – *neoficiálny preklad*], a to najmä v dôsledku rozchodu manželov alebo smrti jedného z nich. Na účely tohto nariadenia by sa mal pojem ‚majetkový režim manželov‘ vykladať ako samostatný koncept a mal by zahŕňať nielen normy, od ktorých sa manželia nesmú odchýliť, ale aj akékoľvek voliteľné normy, na ktorých sa manželia môžu dohodnúť v súlade s rozhodným právom, ako aj akékoľvek dispozitívne normy ustanovené v rozhodnom práve. Zahŕňa nielen majetkové režimy, ktoré sú v súvislosti s manželstvom konkrétne a výlučne ustanovené v určitých vnútroštátnych právnych systémoch, ale aj akékoľvek majetkové vzťahy medzi manželmi a v ich vzťahoch k tretím osobám, ktoré priamo vyplývajú z manželského zväzku alebo jeho zániku.

…

(52) Právnym poriadkom určeným za rozhodné právo pre majetkový režim manželov by sa mala spravovať klasifikácia majetku jedného z manželov alebo oboch manželov na jednotlivé kategórie počas trvania manželstva a po jeho zrušení až do vyporiadania majetku. Malo by sa vzťahovať na účinky majetkového režimu manželov na právne vzťahy medzi niektorým z manželov a tretími osobami. Vo vzťahu k týmto účinkom sa však jeden z manželov môže rozhodného práva pre majetkový režim manželov dovolávať voči tretej osobe len vtedy, ak právne vzťahy medzi jedným z manželov a treťou osobou vznikli v čase, keď tretia osoba o tomto rozhodnom práve vedela alebo mala vedieť.“

10. Článok 1 tohto nariadenia nazvaný „Rozsah pôsobnosti“ stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na majetkové režimy manželov.

Nevzťahuje sa na daňové, colné ani správne veci.

2. Z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sú vylúčené:

…

c) vyživovacia povinnosť,

d) dedenie po zosnulom manželovi;

…

f) oprávnenie previesť alebo upraviť medzi manželmi, v prípade rozvodu, rozluky alebo vyhlásenia manželstva za neplatné, práva na starobný alebo invalidný dôchodok nadobudnuté počas trvania manželstva, ktoré neviedli k príjmom z dôchodku počas trvania manželstva;

g) povaha vecných práv vzťahujúcich sa na majetok a

h) zápis práv k nehnuteľnostiam alebo hnuteľným veciam do registra vrátane právnych náležitostí takéhoto zápisu a účinky zápisu alebo opomenutia zápisu takýchto práv do registra.“

11. Článok 3 tohto nariadenia nazvaný „Vymedzenie pojmov“ v odseku 1 stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

a) ‚majetkový režim manželov‘ je súbor pravidiel týkajúcich sa majetkových vzťahov medzi manželmi a medzi nimi a tretími osobami, ktoré vyplývajú z manželstva alebo jeho zániku;

b) ‚dohoda o majetkovom režime manželov‘ je každá dohoda medzi manželmi alebo budúcimi manželmi, ktorou upravujú svoj majetkový režim manželov;

…“

12. Článok 6 tohto nariadenia nazvaný „Právomoc v ostatných prípadoch“ v bode b) stanovuje:

„Ak podľa článku 4 alebo 5 nemá právomoc žiaden súd členského štátu alebo v iných prípadoch, než sú uvedené v týchto článkoch, právomoc rozhodovať vo veciach majetkového režimu manželov majú súdy členského štátu:

…

b) na ktorého území mali manželia naposledy obvyklý pobyt, pokiaľ tam mal jeden z manželov stále pobyt v čase, keď súd začal vo veci konať…“

13. Článok 21 nariadenia 2016/1103 nazvaný „Jednotnosť rozhodného práva“ stanovuje:

„Rozhodné právo pre majetkový režim manželov podľa článku 22 alebo 26 sa vzťahuje na celý majetok, na ktorý sa vzťahuje uvedený režim, a to bez ohľadu na to, kde sa majetok nachádza.“

14. Článok 27 tohto nariadenia nazvaný „Rozsah pôsobnosti rozhodného práva“ stanovuje:

„Rozhodným právom pre majetkový režim manželov podľa tohto nariadenia sa okrem iného spravuje:

a) klasifikácia majetku patriaceho niektorému z manželov alebo obom manželom do rôznych kategórií počas trvania manželstva a po jeho zániku;

b) presun majetku do inej kategórie;

c) zodpovednosť jedného z manželov za záväzky a dlhy druhého z manželov;

d) oprávnenia, práva a povinnosti niektorého z manželov alebo oboch manželov súvisiace s majetkom;

e) zrušenie majetkového režimu manželov a rozdelenie alebo vyporiadanie majetku;

f) účinky majetkového režimu manželov na právne vzťahy medzi niektorým z manželov a tretími osobami a

g) vecná platnosť dohody o majetkovom režime manželov.“

B. České právo

15. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (zákon č. 89/2012, občiansky zákonník) (ďalej len „Občiansky zákonník“) v § 708 stanovuje, že to, čo patrí manželom, má majetkovú hodnotu a nie je vylúčené z právnych vzťahov, je súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia bezpodielové spoluvlastníctvo podlieha zákonnému režimu alebo zmluvnému režimu, alebo režimu založeného súdnym rozhodnutím.

16. Podľa § 709 ods. 1 Občianskeho zákonníka je v zákonnom režime súčasťou bezpodielového spoluvlastníctva manželov to, čo nadobudol jeden z manželov alebo čo nadobudli obaja manželia spoločne za trvania manželstva, s výnimkou majetku výslovne vylúčeného v tomto ustanovení.

17. Ustanovenie § 716 ods. 1 prvá veta Občianskeho zákonníka stanovuje, že manželia sa môžu dohodnúť na inom ako zákonnom majetkovom režime.

18. Podľa § 717 ods. 1 prvej vety tohto zákonníka je jedným zo zmluvných režimov režim oddeleného majetku.

19. Podľa § 729 Občianskeho zákonníka v režime podielového spoluvlastníctva môže manžel nakladať so svojím majetkom bez súhlasu druhého manžela.

20. Ustanovenie § 1115 ods. 1 Občianskeho zákonníka stanovuje, že osoby, ktoré majú vlastnícke právo k veci spoločné, sú spoluvlastníkmi.

21. Ustanovenie § 1140 Občianskeho zákonníka stanovuje, že nikoho nemožno nútiť v spoluvlastníctve zotrvať a že každý zo spoluvlastníkov môže kedykoľvek požiadať o svoje oddelenie zo spoluvlastníctva, ak je možné predmet spoluvlastníctva rozdeliť, alebo o zrušenie spoluvlastníctva.

22. Podľa § 1143 tohto zákonníka, ak sa spoluvlastníci nedohodnú o zrušení spoluvlastníctva, rozhodne o ňom na návrh niektorého zo spoluvlastníkov súd. Ak súd rozhodne o zrušení spoluvlastníctva, rozhodne aj o spôsobe vyporiadania spoluvlastníkov.

III. Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálna otázka

23. Žalobca SQ a žalovaná YR sa zosobášili 1. mája 2015 a svoje majetkové vzťahy sa rozhodli upraviť zmluvnou dohodou o režime oddeleného [6] a českým právom.

24. Počas trvania manželstva nadobudli do podielového spoluvlastníctva nehnuteľnosť [7] v Paríži (Francúzsko), pričom každý z nich je podľa SQ majiteľom ideálnej polovice. [8] V roku 2020 bolo ich manželstvo rozvedené. Posledným miestom obvyklého pobytu manželov bola Česká republika. Spor medzi bývalými manželmi sa týka zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. [9]

25. Obvodní soud pro Prahu 5 (Obvodný súd Praha 5, Česká republika) v prvostupňovom konaní uznesením z 26. októbra 2022 rozhodol, že konanie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva sa týka všeobecného právneho vzťahu, a preto patrí do vecnej pôsobnosti nariadenia Brusel Ia. Podľa článku 24 bodu 1 tohto nariadenia sú na prejednanie príslušné súdy členského štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza, teda francúzske súdy.

26. Toto rozhodnutie zrušil Městský soud v Praze (Mestský súd Praha, Česká republika), na ktorý podal odvolanie žalobca SQ. Dospel k záveru, že spor patrí do pôsobnosti nariadenia 2016/1103, keďže pojem „majetkový režim manželov“, ktorý je samostatným pojmom práva Únie, zahŕňa aj akékoľvek voliteľné normy, na ktorých sa manželia môžu dohodnúť v súlade s rozhodným právom. Preto aj oddelený majetok manželov predstavuje majetkový režim manželov v zmysle tohto nariadenia, keďže sa týka majetkových práv vyplývajúcich z manželstva. V dôsledku toho majú české súdy medzinárodnú právomoc na prejednanie tejto veci na základe článku 6 písm. b) uvedeného nariadenia.

27. Žalovaná YR podala proti tomuto rozhodnutiu dovolanie na Nejvyšší soud (Najvyšší súd).

6 Česká vláda uvádza, že tento režim sa líši od všeobecného majetkového režimu manželov. Pokiaľ ide o to, že uvedený režim, ktorý upravuje bezpodielové spoluvlastníctvo, sa uplatní, pokiaľ si manželia nezvolia zmluvný režim, pozri komentár k § 708 Občianskeho zákonníka: ZUKLÍNOVÁ, M.: § 708. In: ZUKLÍNOVÁ, M., et al.: *Občanský zákoník, Komentář, Svazek II*. Praha: Wolters Kluwer, 2023.

7 V žalobe vloženej do spisu zaslaného Súdnemu dvoru sa uvádza, že ide o súbor nehnuteľností pozostávajúci z bytu, pivnice a izby. V návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa označuje ako „nehnuteľnosť“.

8 Kúpna zmluva priložená k žalobe SQ sa nenachádza vo vnútroštátnom spise zaslanom Súdnemu dvoru. Na pojednávaní bolo uvedené, že táto zmluva pripomína, že manželia si zvolili režim oddeleného majetku. Odkazuje na ustanovenia francúzskeho práva týkajúce sa zrušenia podielového spoluvlastníctva a odchylne od nich na článok 1469 tretí odsek francúzskeho Code civil (Občiansky zákonník), ktorý upravuje výpočet náhrad v prípade zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

9 Zo žaloby vloženej do spisu zaslaného Súdnemu dvoru vyplýva, že návrh nadväzuje na zánik zväzku a je odôvodnený nemožnosťou uzavrieť medzi bývalými manželmi dohodu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Žalobca navrhuje, aby mu bol majetok pridelený výmenou za vyplatenie náhrady.

28. Uvedený súd zdôrazňuje, že spor medzi bývalými manželmi o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, ktorá im patrí, sa riadi všeobecnými ustanoveniami vnútroštátneho súkromného práva,[10] ktoré nesúvisia s manželstvom, alebo právom upravujúcim majetkové vzťahy medzi manželmi a že všeobecne sa akceptuje, že takéto konanie patrí medzi občianske a obchodné veci v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia Brusel Ia. V prípade podielového spoluvlastníctva nehnuteľnosti majú výlučnú medzinárodnú právomoc súdy členského štátu, na ktorého území sa majetok nachádza, v súlade s článkom 24 bodom 1 tohto nariadenia.

29. Predkladajúci vnútroštátny súd sa však pýta, aký vplyv má na výsledok sporu existencia manželstva a skutočnosť, že podielové spoluvlastníctvo existuje iba medzi (bývalými) manželmi a že vyplýva z ich voľby zmluvného režimu oddeleného majetku.

30. V tomto smere spresňuje, že podľa českého práva sa podielové spoluvlastníctvo manželov, ktorí si zvolili režim oddeleného majetku, neodlišuje od iných foriem podielového spoluvlastníctva, ktoré sa tiež riadia všeobecným právom, a to ani z hľadiska dôvodov jeho zrušenia alebo spôsobu vyporiadania a lehoty, v ktorej k nemu dôjde.

31. Konštatuje, že Súdny dvor zatiaľ nerozhodol o otázke, či v takejto situácii ide o osobitný majetkový spor medzi manželmi, ktorý priamo vyplýva z manželského zväzku alebo z jeho zániku[11] – ktorý by teda patril do pôsobnosti majetkových režimov manželov v zmysle nariadenia 2016/1103 –, alebo o všeobecný právny spor medzi manželmi, ktorý nesúvisí s manželstvom – ktorý by teda patril medzi občianske a obchodné veci v zmysle nariadenia Brusel Ia.

32. Za týchto podmienok sa Nejvyšší soud (Najvyšší súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, ktorú manželia nadobudli do podielového spoluvlastníctva v dôsledku dohodnutého režimu oddeleného majetku, konaním o majetkových režimoch manželov v zmysle článku 1 a článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia [2016/1103]?“

33. SQ, YR, česká vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky a zúčastnili sa na pojednávaní, ktoré sa konalo 16. apríla 2026 a na ktorom odpovedali na ústne otázky položené Súdny dvorom.

[10] Predkladajúci vnútroštátny súd odkazuje na § 1140 ods. 1 a § 1143 Občianskeho zákonníka.

[11] Podľa predkladajúceho vnútroštátneho súdu toto kritérium vyplýva z rozsudku z 27. marca 1979, de Cavel (143/78, EU:C:1979:83) (ďalej len „rozsudok de Cavel“), a z uznesenia zo 14. júna 2017, Iliev (C-67/17, EU:C:2017:459, bod 30) (ďalej len „uznesenie Iliev“). Toto uznesenie sa síce týka zániku zväzku, ide v ňom však o inú situáciu než v spore vo veci samej.

IV. Analýza

34. Prejudiciálna otázka je zameraná na určenie medzinárodnej právomoci českého súdu na základe článku 6 nariadenia 2016/1103,[12] ktorý koná vo veci zrušenia[13] a vyporiadania podielového spoluvlastníctva vzniknutého kúpou nehnuteľnosti vo Francúzsku manželmi s režimom oddeleného majetku.[14] Otázka sa týka pôsobnosti tohto nariadenia,[15] v dôsledku čoho je nutné spresniť obrysy pojmu „majetkový režim manželov“ v zmysle toho, čo je vymedzené v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia a čo možno vyvodiť z výnimky uvedenej v jeho článku 1 ods. 2 písm. g).

35. Kritériá by mali byť stanovené s ohľadom na obmedzenia, ktorými sa súd riadi v štádiu skúmania svojej medzinárodnej právomoci. Z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa nariadení Únie v občianskych a obchodných veciach totiž vyplýva, že konajúci súd neposudzuje ani prípustnosť, ani dôvodnosť návrhu, ale zisťuje len skutočnosti, ktoré v danej právnej situácii a v súlade s uplatneným právom zakladajú jeho právomoc.[16]

36. Chcel by som spresniť, že skutkové okolnosti sporu vo veci samej doplnené na pojednávaní[17] ma vedú k tomu, že bez ďalšieho z úvah vylučujem pojem „dohoda o majetkovom režime manželov“ uvedený v článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia 2016/1103, keďže manželia neuzavreli dohodu, ktorou by sa riadilo ich podielové spoluvlastníctvo, s cieľom upraviť režim oddeleného majetku, ktorý si zvolili.[18]

12 Toto ustanovenie upravuje len medzinárodnú právomoc. Súd s osobitnou právomocou je potom určený vnútroštátnou právnou úpravou dotknutého členského štátu. Podľa článku 15 nariadenia 2016/1103 musí konajúci súd preskúmať svoju právomoc.

13 V českom práve sa zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva riadi ustanoveniami § 1140 až 1149 Občianskeho zákonníka. Vo francúzskom práve, ktoré je právom štátu, kde sa nehnuteľnosť nachádza, zrušenie podielového spoluvlastníctva spočíva, ako pripomína Stéphane David (La liquidation de l'indivision. In: *La Semaine Juridique – Notariale et Immobilière*. Nº 30 – 34, Paris: LexisNexis, 26. júl 2019, dossier nº 1259, s. 43 až 49), v tom, že sa na jednej strane označí a ohodnotí majetok v podielovom spoluvlastníctve, pozostávajúci z aktív a pasív ocenených ku dňu, ktorý je najbližší k vyporiadaniu, v súlade s článkom 829 francúzskeho Občianskeho zákonníka, a na druhej strane v jednotlivých pohyboch hodnoty, ktoré mohli nastať medzi podielovým spoluvlastníctvom a jedným zo spoluvlastníkov (napríklad buď dlh v prípade súkromného užívania majetku v podielovom spoluvlastníctve alebo príjmu z tohto majetku, alebo pohľadávka vyplývajúca zo správy alebo zlepšenia uvedeného majetku) v podobe účtov podielového spoluvlastníctva. Navyše toto zrušenie je potrebné odlíšiť od zrušenia majetkového režimu manželov, ktoré teoreticky nie je stanovené pre manželov s oddeleným majetkom. V praxi sa to však často robí tak, že sa účty medzi manželmi vyrovnávajú. Pozri COLLARD, F.: Synthèse – Séparation de biens. In: *JurisClasseur Notarial Formulaire*. Paris: LexisNexis, posledná aktualizácia 25. marca 2025, body 18 až 27. Pozri tiež § 730 českého Občianskeho zákonníka, pokiaľ ide o vyporiadanie príjmov z činnosti vykonávanej manželmi v rámci režimu oddeleného majetku spoločne alebo jedným z manželov za pomoci druhého.

14 V majetkovom rodinnom práve môže vzniknúť podielové spoluvlastníctvo v dôsledku spoločného nákupu majetku manželmi, ktorí si nezvolili majetkový režim bezpodielového spoluvlastníctva. Môže vyplynúť zo zákona aj po zániku manželského zväzku rozvodom (podielové spoluvlastníctvo z bezpodielového spoluvlastníctva) alebo úmrtím (podielové spoluvlastníctvo z dedenia).

15 Nariadenie 2016/1103 sa uplatňuje v niektorých členských štátoch vrátane Českej republiky od 29. januára 2019. Pokiaľ ide o prechodné ustanovenia a dátum nadobudnutia účinnosti tohto nariadenia, pozri články 69 a 70, ako aj JOUBERT, N.: La dernière pierre (provisoire?) à l'édifice du droit international privé européen en matière familiale. In: *Revue critique de droit international privé*. Nº 1, Paris: Dalloz, 2017, s. 1 až 26, bod 10 odkazujúci na tento dátum v prípade súdnych konaní a manželstva.

16 Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júna 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, bod 44 a citovaná judikatúra), ako aj z 13. februára 2025, Athenian Brewery a Heineken (C-393/23, EU:C:2025:85, body 41 až 43 a citovaná judikatúra).

17 Pozri poznámku pod čiarou 8 vyššie.

18 Pokiaľ ide o kritérium *usporiadania* majetkového režimu manželov, charakteristické pre pojem „dohoda o majetkovom režime manželov“ a založené na znení článku 3 ods. 1 písm. b) nariadenia 2016/1103, ktorého účinkom je vylúčenie jednorazových dohôd uzavretých medzi manželmi z jeho pôsobnosti, pozri ANCEL, B.: Article 3. In: CORNELOUP, S., et al.: *Le droit européen des régimes patrimoniaux des couples: commentaire des règlements 2016/1103 et 2016/1104*. Paris: Société de législation comparée, 2018, s. 34 až 42, najmä bod 7.ii. Pozri tiež WAUTELET, P.: Article 3. – Définitions. In: BONOMI, A., WAUTELET, P.: *Le droit européen des relations patrimoniales de couple: Commentaire des Règlements (UE) 2016/1103 et 2016/1104* Namur: Bruylant, 2021, s. 209 až 346, bod 147 a nasl., najmä body 156, 177 a 180.

A. Predbežné metodické poznámky na účely výkladu pojmu „majetkový režim manželov“

37. Po prvé treba ako niektorí autori [19] konštatovať, že pojem „majetkový režim manželov“ sa vo väčšine ostatných nariadení Únie používa ako kritérium výnimky alebo vymedzujúce kritérium, najmä v článku 1 ods. 2 písm. a) nariadenia Brusel Ia, [20] v článku 1 ods. 2 písm. c) nariadenia Rím I, [21] v článku 1 ods. 2 písm. b) nariadenia Rím II [22] a v článku 1 ods. 2 písm. d) nariadenia č. 650/2012. Najpresnejším ustanovením je článok 1 ods. 2 písm. e) nariadenia Rím III. [23] Stanovuje, že uvedené nariadenie sa nevzťahuje na majetkové účinky manželstva. Preto je možné odvolávať sa na judikatúru a komentáre k týmto článkom na účely vymedzenia pojmu „majetkový režim manželov“.

38. Po druhé v rozsudku z 1. marca 2018, Mahnkopf, [24] Súdny dvor definoval, čo umožňuje odlíšiť pôsobnosť dvoch nariadení týkajúcich sa oblastí vylúčených z nariadenia Brusel Ia, a to dedenia a majetkových režimov manželov. Preto sa mi zdá dôležité hneď na začiatku zdôrazniť, že žiadosť o výklad podaná na Súdny dvor je súčasťou iného kontextu. Nariadenie Brusel Ia, ktoré tvorí základ spolupráce v občianskych veciach, [25] sa totiž uplatňuje vo všetkých členských štátoch. To však nie je prípad nariadenia 2016/1103, ktoré zaväzuje len 18 členských štátov v rámci rozšírenej spolupráce. [26] Preto pravidlá o právomoci súdov a uznávaní vydaných rozsudkov, ktoré sú založené na zásade vzájomnej dôvery, platia len medzi členskými štátmi viazanými týmto nariadením. Široké chápanie pôsobnosti tohto nariadenia bude mať za následok obmedzenie pôsobnosti nariadenia Brusel Ia a neponechanie výlučnej právomoci súdu členského štátu, v ktorom sa sporná nehnuteľnosť nachádza. Súdy štátov, ktoré nie sú viazané nariadením 2016/1103, preto budú musieť uplatniť vnútroštátne pravidlá na určenie svojej medzinárodnej právomoci a uznanie vydaných rozhodnutí. Podľa môjho názoru by tieto dôsledky nemali ovplyvniť výklad pojmu „majetkový režim manželov“. [27] V tejto súvislosti chcem ďalej uviesť, že je potrebné zohľadniť skutočnosť, že určité pravidlá právomoci sa uplatňujú v situáciách týkajúcich sa štátov, ktoré nie sú viazané nariadením 2016/1103, [28] alebo tretích štátov [29] a že kolízne normy sa uplatňujú aj vo vzťahoch so štátmi, ktoré nie sú viazané týmto nariadením. [30]

19 Pozri najmä ERBARTH, A.: Die Auswirkungen der EuGüVO auf das Internationale Privatrecht und die Internationale Zuständigkeit der Wirkungen der Ehe im Allgemeinen (§§ 1353 ff. BGB). In: *Neue Zeitschrift für Familienrecht*. München: C.H. Beck, 2018, nº 6, s. 249 až 253, najmä s. 252, a LOOSCHELDERS, D.: Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich, najmä bod 1 nazvaný „Eheliche Güterstände“ časti II nazvanej „Sachlicher Anwendungsbereich“. In: *Münchener Kommentar zum BGB*. Vol. 12, München: C.H. Beck, 2024, bod 8.

20 Pozri bod 7 vyššie.

21 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) (Ú. v. EÚ L 177, 2008, s. 6).

22 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 z 11. júla 2007 o rozhodnom práve pre mimozmluvné záväzky (RÍM II) (Ú. v. EÚ L 199, 2007, s. 40)

23 Nariadenie Rady (EÚ) č. 1259/2010 z 20. decembra 2010, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti rozhodného práva pre rozvod a rozluku (Ú. v. EÚ L 343, 2010, s. 10), bežne nazývané „Rím III“.

24 C-558/16, EU:C:2018:138 (ďalej len „rozsudok Mahnkopf“).

25 Pozri rozsudok z 9. marca 2017, Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, body 51 až 53).

26 Pozri rozhodnutie Rady (EÚ) 2016/954 z 9. júna 2016, ktorým sa povoľuje posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov medzinárodných párov, vzťahujúca sa na veci majetkových režimov manželov, ako aj na majetkové dôsledky registrovaných partnerstiev (Ú. v. EÚ L 159, 2016, s. 16). Tieto členské štáty sa na nej nezúčastňujú: Dánske kráľovstvo, Estónska republika, Írsko, Lotyšská republika, Litovská republika, Maďarsko, Poľská republika, Rumunsko a Slovenská republika. Počet štátov zapojených do posilnenej spolupráce je obmedzený aj v rámci nariadenia Rím III, ale nezodpovedá počtu štátov pri nariadení 2016/1103.

27 Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, bod 73).

28 Pozri články 10 a 11 nariadenia 2016/1103, ako aj odôvodnenie 40.

29 Pokiaľ ide o uplatňovanie pravidiel nariadenia 2016/1103 týkajúcich sa právomoci *erga omnes*, pozri BONOMI, A., WAUTELET, P.: Introduction. In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., s. 21 až 106, bod 74 a odkaz na rozsudok z 1. marca 2005, Owusu (C-281/02, EU:C:2005:120).

30 Pozri článok 20 nariadenia 2016/1103, ktorý zakotvuje všeobecnú pôsobnosť týchto pravidiel.

39. Po tretie kapitola I nariadenia 2016/1103 zahŕňa články 1 až 3, ktoré sa venujú vymedzeniu jeho pôsobnosti a pojmov, čo je významný rozdiel oproti Dohovoru o rozhodnom práve pre majetkové režimy manželov. [31]

40. Článok 1 tohto nariadenia, ktorý v odseku 1 prvom pododseku vymedzuje jeho vecnú pôsobnosť týkajúcu sa „majetkových režimov manželov“, považuje právna náuka za rozhodujúci na účely výkladu tohto nariadenia, lebo taxatívne uvádza vylúčené oblasti. [32] Tie, ktoré neuvádza, sa považujú za zahrnuté, ak patria do pôsobnosti tohto nariadenia. [33]

41. Článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103 vymedzuje „majetkový režim manželov“ ako „súbor *pravidiel* týkajúcich sa majetkových vzťahov medzi manželmi a medzi nimi a tretími osobami, ktoré vyplývajú z manželstva alebo jeho zániku“. [34]

42. Po štvrté odôvodnenie 18 tohto nariadenia spresňuje, že:

– „by sa mal pojem ‚majetkový režim manželov‘ vykladať ako samostatný koncept“,

– tento pojem „mal by zahŕňať nielen normy, od ktorých sa manželia nesmú odchýliť, ale aj akékoľvek voliteľné normy, na ktorých sa manželia môžu dohodnúť v súlade s rozhodným právom, ako aj akékoľvek dispozitívne normy ustanovené v rozhodnom práve“, a

– „zahŕňa nielen majetkové režimy, ktoré sú v súvislosti s manželstvom konkrétne a výlučne ustanovené v určitých vnútroštátnych právnych systémoch, ale aj akékoľvek majetkové vzťahy medzi manželmi a v ich vzťahoch k tretím osobám, ktoré priamo vyplývajú z manželského zväzku alebo jeho zániku“.

31 Uzavretý v Haagu 14. marca 1978, ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1978“. Tento dohovor, ratifikovaný Francúzskou republikou, Luxemburským veľkovojvodstvom a Holandským kráľovstvom, nadobudol účinnosť 1. septembra 1992. Pokiaľ ide o tento dohovor, pozri NIBOYET, M.-L., DE GEOUFFRE DE PRADELLE, G., FULLI-LEMAIRE, S.: *Droit international privé*. 8e éd., Paris: LGDJ, 2023, oddiel 4 časti „Premiers repères“, nazvaný „Rapports de famille patrimoniaux“, s. 126 až 142, najmä bod 138 a nasl.,ako aj, a pokiaľ ide o jeho porovnanie s nariadením 2016/1103, bod 141 a nasl. Pokiaľ ide o vzťah tohto nariadenia k existujúcim medzinárodným dohovorom, pozri jeho článok 62. Nakoniec, pokiaľ ide o legislatívnu históriu definície „majetkového režimu manželov“, pozri WAUTELET, P.: Article 3. – Définitions, c. d., bod 59 a nasl.

32 Pozri LAGARDE, P., BERGQUIST, U., et al.: *Commentaire des règlements européens sur les régimes matrimoniaux et les partenariats enregistrés*. 2de éd., Paris: Dalloz, 2018, body 1.7 a 1.8 (s. 32 a 33).

33 Pozri LAGARDE, P., BERGQUIST, U., et al., c. d., bod 1.8 (s. 33). Podľa autora Andrea Bonomi, Article 1. – Champ d’application, In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., s. 107 až 201, najmä bod 10, „tieto vylúčenia predstavujú len negatívne obmedzenia pôsobnosti [nariadenia 2016/1103], ktoré je definované predovšetkým pozitívnym pojmom majetkové režimy manželov… Preto otázky, ktoré nepatria pod tento pojem, sa nachádzajú mimo pôsobnosti [tohto nariadenia], aj keď nie sú spomenuté v článku 1 ods. 2 [uvedeného nariadenia].“ Na ilustráciu pozri WAUTELET, P.: Article 3. – Définitions, c. d., pokiaľ ide o vzťahy medzi manželmi a právnickými osobami, body 132 až 139.

34 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Podľa autora Patrick Wautelet, Article 3. – Définitions, c. d., bod 80, tento pojem „pravidlá“, ktorý sa tiež nachádza v odôvodnení 18 nariadenia 2016/1103, neodráža vôľu prijať definíciu, ktorá by sa líšila od bežného prístupu v medzinárodnom práve súkromnom, ak by nebola funkčná (pokiaľ ide o takú metódu, ktorá spočíva v „preskúmaní funkcie a cieľov sledovaných inštitútom alebo mechanizmom stanoveným vnútroštátnym právom“, pozri tamže, body 78 a 79). Pre porovnanie pozri článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 650/2012. Z môjho pohľadu je potrebné vyvodiť ponaučenia z judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa pôsobnosti Dohovoru o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach, podpísaného v Bruseli 27. septembra 1968 (Ú. v. ES L 299, 1972, s. 32), zmeneného a doplneného postupnými dohovormi o pristúpení nových členských štátov k tomuto dohovoru (Ú. v. ES C 27, 1998, s. 1) (ďalej len „Bruselský dohovor“), a nariadení, ktoré po ňom nasledovali, pokiaľ ide o otázky týkajúce sa majetkového režimu manželov. Vyplýva z nej, že Súdny dvor skúmal povahu majetkovoprávnych vzťahov medzi stranami sporu alebo predmet sporu, či súvisí s manželstvom alebo nie. Pozri rozsudky de Cavel (bod 7), ako aj z 31. marca 1982, W. (25/81, EU:C:1982:116, body 7 a 8), a uznesenie Iliev (bod 30). Súdny dvor rozhodol aj s ohľadom na účel sporného rozhodnutia alebo pravidla [pozri rozsudky z 27. februára 1997, van den Boogaard (C-220/95, EU:C:1997:91, bod 22), a Mahnkopf (bod 40)]. V prejednávanej veci je v konkrétnej právnej situácii podielového spoluvlastníctva medzi manželmi potrebné preskúmať, či v *závislosti od účelu uplatneného práva* spor patrí do pôsobnosti nariadenia 2016/1103 alebo či je z nej vylúčený z dôvodu jednej z kategórií práv uvedených v článku 1 tohto nariadenia.

43. Po piate článok 3 ods. 1 písm. a) a odôvodnenie 18 nariadenia 2016/1103 sú v súlade s judikatúrou Súdneho dvora týkajúcou sa vylúčenia majetkových režimov manželov z pôsobnosti európskych nástrojov v občianskych a obchodných veciach. Zahŕňajú tiež vzťahy manželov s tretími stranami vyplývajúce priamo z manželského zväzku alebo z jeho zániku.

44. Preto je potrebné pripomenúť túto judikatúru s cieľom určiť, ako ju možno za konkrétnych okolností sporu vo veci samej použiť na výklad článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103 (B), a následne spresniť, čo vyplýva z rámca stanoveného týmto nariadením, a to ako z hľadiska jeho pôsobnosti (C), tak z hľadiska obmedzení, ktoré ukladá v oblasti vecných práv v závislosti od predmetu otázky, ktorá sa má riešiť, a určenia rozhodného práva (D).

B. Judikatúra predchádzajúca článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103

45. Predkladajúci vnútroštátny súd správne cituje dve rozhodnutia Súdneho dvora, ktoré definujú pojem „majetkový režim manželov“ v rámci vylúčenia pôsobnosti Bruselského dohovoru v jeho článku druhom odseku bode 1 [35] a nariadenia Brusel Ia v jeho článku 1 ods. 2 písm. a).

46. V rozsudku de Cavel Súdny dvor rozhodol, že „pojem ‚majetkové režimy manželov‘ zahŕňa nielen majetkové režimy špecificky a výlučne určené určitými vnútroštátnymi právnymi úpravami na účely manželstva, ale aj všetky majetkové vzťahy priamo vyplývajúce z manželského zväzku alebo jeho zániku; že spory o majetok manželov počas rozvodového konania[[36]] sa teda môžu v závislosti od okolností týkať alebo byť úzko späté: 1. buď s otázkami týkajúcimi sa osobného stavu, 2. alebo s majetkovoprávnymi vzťahmi medzi manželmi priamo vyplývajúcimi z manželského zväzku alebo jeho zániku, 3. alebo s majetkovoprávnymi vzťahmi medzi manželmi, ktoré však nesúvisia s manželstvom[, a] ak spory poslednej kategórie patria do pôsobnosti [Bruselského] dohovoru, spory týkajúce sa prvých dvoch kategórií musia byť vylúčené.“ [37]

47. V uznesení Iliev Súdny dvor na základe uplatnenia druhého z týchto kritérií rozhodol, že spor medzi bývalými manželmi, ktorý sa týka *vyporiadania majetkových práv k hnuteľnej veci* nadobudnutej počas trvania manželstva, sa týka majetkovoprávnych vzťahov, ktoré vyplývajú *priamo zo zrušenia manželstva*, a teda nepatrí do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia. [38]

[35] V rozsahu, v akom nariadenie Brusel Ia zrušilo a nahradilo nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42), ktoré zas nahradilo Bruselský dohovor, výklad ustanovení týchto dvoch posledných uvedených právnych nástrojov Súdnym dvorom platí aj pre výklad nariadenia Brusel Ia, keďže tieto ustanovenia možno kvalifikovať ako „rovnocenné“ ustanoveniam posledného uvedeného nariadenia. Pozri najmä rozsudok zo 16. mája 2024, Toplofikacija Sofija (Pojem „bydlisko žalovaného“) (C-222/23, EU:C:2024:405, bod 49 a citovaná judikatúra).

[36] V danej veci bolo predmetom sporu dočasné vyriešenie majetkovoprávnych vzťahov medzi manželmi, ktoré bolo nevyhnutné v prebiehajúcom konaní. Pozri rozsudok de Cavel (bod 7 prvý odsek).

[37] Rozsudok de Cavel (bod 7 druhý až štvrtý odsek).

[38] Pozri uznesenie Iliev (bod 30). V tejto súvislosti Dirk Looschelders, Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug. In: *Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts*, Gieseking, Bielefeld. 2018, č. 6, s. 591 až 594, najmä s. 593 a 594, uvádza, že zánik manželstva podľa bulharského práva, platného v tomto prípade, priamo znamenal len vznik spoluvlastníctva a spor týkajúci sa vyporiadania tohto spoluvlastníctva bol len *nepriamym* dôsledkom rozvodu. Na základe toho konštatuje, že skutočnosť, že vznik uvedeného spoluvlastníctva medzi bývalými manželmi závisí od aspektov týkajúcich sa majetkového režimu manželov, je len predbežnou otázkou, ktorá nebráni uplatneniu nariadenia Brusel Ia. Konštatuje však, že z hľadiska práva EÚ je dôležité len to, či je vyporiadanie spoluvlastníctva odôvodnené zánikom manželstva alebo či s ním nemá žiadnu súvislosť, a že skutočnosť, že vyporiadanie sa týka majetkových práv, nevylučuje kvalifikáciu v oblasti majetkového režimu manželov. Túto pripomienku možno totiž odvodiť z konštatovania, že odpoveď Súdneho dvora na otázky o vyporiadaní majetku je zameraná na zrušenie spoluvlastníctva (pozri uznesenie Iliev, body 19 a 22).

48. Čo sa týka vecí, v ktorých boli vydané tieto rozhodnutia, majetkové otázky, o ktorých rozhodovali vnútroštátne súdy, boli v prvom prípade spojené s rozvodovým konaním. V druhom prípade sa spor, ktorý vznikol po rozvode, týkal toho, či je vozidlo nadobudnuté a registrované na meno manželky spoločné, čo bolo potrebné určiť v súlade so špecifickými pravidlami rodinného zákonníka týkajúcimi sa spoločne nadobudnutého majetku, na účely jeho vyporiadania. [39]

49. Keďže kritérium založené na majetkovoprávnych vzťahoch medzi manželmi vyplývajúcich z manželstva alebo jeho zániku je uvedené v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103, treba si položiť otázku, či sa v prejednávanej veci analogicky uplatní rozsudok de Cavel a uznesenie Iliev.

50. Predkladajúci vnútroštátny súd správne poukázal na to, čo odôvodňuje vyjadrenie výhrad.

51. V prejednávanej veci je totiž situácia odlišná z dvoch dôvodov. Na jednej strane sa spor týka nehnuteľnosti, ktorej spoločná povaha nie je priamo spojená s majetkovým režimom, ktorý si manželia zvolili, pričom manželia si zvolili režim oddeleného majetku, ktorý sa zo svojej podstaty nevzťahuje na bezpodielové spoluvlastníctvo. Na druhej strane právnym režimom tejto nehnuteľnosti je podielové spoluvlastníctvo, ktoré vyplýva zo všeobecnej právnej úpravy a platí pre všetky zosobášené alebo slobodné osoby. [40]

52. Ďalej chcem uviesť, že hoci majetkovoprávny vzťah medzi bývalými manželmi, ktorý predstavuje podielové spoluvlastníctvo, vznikol počas manželstva, zdá sa problematické predpokladať, že *priamo vyplýva z* manželského zväzku, lebo manželia sa od začiatku svojho zväzku rozhodli oddeliť svoj majetok. [41] Neplatí za týchto okolností, že ich majetkovoprávne vzťahy nesúvisia s manželstvom? Takéto zistenie by malo viesť k odkazu na tretie kritérium uvedené v rozsudku de Cavel, [42] na základe ktorého spor nie je vylúčený z občianskych a obchodných vecí.

53. V dôsledku toho má Súdny dvor rozhodnúť, či skutočnosť, že toto podielové spoluvlastníctvo existuje len medzi manželmi a že je nevyhnutne spojené s ich voľbou zmluvného majetkového režimu manželov, ktorý vylučuje bezpodielové spoluvlastníctvo, postačuje na to, aby táto situácia patrila do pôsobnosti nariadenia 2016/1103.

54. Odpoveď na túto otázku si vyžaduje určenie, do akej miery sa normotvorca EÚ inšpiroval judikatúrou Súdneho dvora a prijal širokú koncepciu pojmu „majetkový režim manželov“, keď ho definoval v tomto nariadení.

C. Pojem „majetkový režim manželov“ v rámci nariadenia 2016/1103

55. Rôzne dôvody vyplývajúce z metód výkladu Súdneho dvora odôvodňujú široké chápanie tohto pojmu.

39 Pozri uznesenie Iliev (bod 15, pre porovnanie body 10 a 11, ako aj bod 22).

40 Pokiaľ ide o podobné výhrady, pozri FARNOUX, E.: Improbable retour en grâce de la théorie générale des conflits de juridictions: naissance d'une règle de compétence purement internationale s'agissant d'une action en partage d'un bien immobilier situé en France. In: *Revue critique de droit international privé*. N° 1, Paris: Dalloz, 2021, s. 106 až 127, najmä s. 125 a 126.

41 Na pojednávaní bolo dokonca uvedené, že plán nadobudnúť majetok do podielového spoluvlastníctva vznikol pred sobášom a bol realizovaný krátko po voľbe majetkového režimu manželov.

42 Pozri rozsudok de Cavel (bod 7 tretí odsek) a bod 46 vyššie.

1. O znení článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103

56. Po prvé definíciu pojmu „majetkový režim manželov“ uvedenú v tomto článku je potrebné porovnať s rozsudkom de Cavel, v ktorom je uvedené, že zahŕňa „všetky majetkové vzťahy priamo vyplývajúce z manželského zväzku alebo jeho zániku“.[43] Toto znenie je inšpirované výrazom použitým v Schlosserovej správe, konkrétne „majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku“.[44] Uvádza sa v nej, že „vzájomné práva manželov vzniknuté z majetkových režimoch manželov do veľkej miery zodpovedajú tomu, čo veľmi dobre vyjadruje anglický výraz ‚rights in property arising out of a matrimonial relationship‘ (majetkové práva vyplývajúce z manželských zväzkov)“.[45]

57. V tomto ohľade správa poukazuje na ťažkosti súvisiace s pojmom „majetkový režim manželov“, ktoré vyplývajú z toho, že vo Veľkej Británii a Írsku neexistuje porovnateľný právny inštitút. Majetkové vzťahy medzi manželmi sa v zásade riadia všeobecným právom.[46]

58. Správa ďalej konštatuje, že pojem „majetkové režimy manželov“ nezahŕňa rovnaké právne vzťahy vo všetkých „pôvodných členských štátoch“.[47] Pán Schlosser tak zdôraznil existenciu rôznych typov neexkluzívnych systémov, pričom tieto štáty boli schopné vytvoriť právne inštitúty špecifické pre vzťahy medzi manželmi, ktorých hlavnou črtou je vytvorenie globálneho ale nie jedinečného majetkového režimu, ktorý môže byť zmluvný alebo zákonný a ktorý je prípadne doplnený pravidlami týkajúcimi sa majetkových vzťahov uplatniteľnými na všetkých manželov bez ohľadu na konkrétny prijatý majetkový režim manželov.[48]

59. Tieto skutočnosti prevzaté zo Schlosserovej správy o rozmanitosti právnych systémov, ktorá je stále aktuálna,[49] sa mi zdajú byť zásadné. Vyplýva z nej, že *definícia pojmu „majetkový režim manželov“ zahŕňa majetkové vzťahy medzi manželmi, ktoré sa riadia všeobecným právom, a nie výlučne globálnym právnym systémom*.

60. Súdny dvor zatiaľ nemal príležitosť rozhodnúť o tejto otázke, keďže rozhodoval z hľadiska okolností, ktoré patrili do pôsobnosti konkrétnych ustanovení upravujúcich majetkové vzťahy medzi manželmi, konkrétne buď ochranné opatrenia počas rozvodového konania (rozsudok de Cavel), alebo spor o spoločnú povahu majetku nadobudnutého počas manželstva (uznesenie Iliev).[50]

43 Pozri rozsudok de Cavel (bod 7 druhý odsek). Bod 7 tretí odsek tohto rozsudku sa vzťahuje na spory týkajúce sa alebo úzko súvisiace s „majetkovo*právnymi* vzťahmi *medzi manželmi* vyplývajúcimi priamo z manželského zväzku alebo jeho zániku“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

44 Pozri Schlosserovu správu o Dohovore z 9. októbra 1978 o pristúpení Dánskeho kráľovstva, Írska a Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska k Dohovoru o súdnej právomoci a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach a k Protokolu o jeho výklade Súdnym dvorom (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 71) (ďalej len „Schlosserova správa), bod 50. Pokiaľ ide súvislosť s touto správou, pozri FARNOUX, E., c. d., s. 125.

45 Schlosserova správa (bod 50).

46 Pozri Schlosserovu správu (bod 43).

47 Tamže (bod 43).

48 Tamže (body 45 a 46).

49 Pozri WAUTELET, P., Article 3. – Définitions, c. d., bod 64.

50 Pozri bod 48 vyššie.

61. Po druhé chcem poukázať na to, že hoci odôvodnenie 18 nariadenia 2016/1103 sa týka všetkých majetkových vzťahov medzi manželmi, „ktoré *priamo* vyplývajú z manželského zväzku alebo jeho zániku“,[51] táto príslovka sa nevyskytuje v definícii pojmu „majetkový režim manželov“ v článku 3 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia.

62. Rovnako ako Dirk Looschelders[52] sa domnievam, že zo znenia tohto ustanovenia, ktoré je analogické v rôznych jazykových verziách,[53] treba vyvodiť, že samotná príčinná súvislosť s manželstvom alebo jeho zánikom je dostatočným kritériom. Možno teda konštatovať, že už netreba hľadať *priamu* povahu súvislosti uvedenej v rozsudku de Cavel a v uznesení Iliev.[54]

63. Za týchto podmienok treba preskúmať, či je široký výklad pojmu „majetkový režim manželov“ z dôvodu znenia článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103 opodstatnený aj z hľadiska cieľov sledovaných normotvorcom Únie, systematiky tohto nariadenia a jeho kontextu.

2. O cieľoch sledovaných nariadením 2016/1103, jeho systematike a kontexte

64. Po prvé normotvorca Únie jasne vyjadril svoj úmysel prijať nástroj na odstránenie ťažkostí, s ktorými sa páry stretávajú pri správe svojho majetku alebo pri jeho delení,[55] tým, že do nariadenia 2016/1103 sústredí všetky pravidlá platné pre majetkové režimy manželov, ktoré tvoria ustanovenia o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní, prípadne prijatí, vykonateľnosti a výkone rozhodnutí, verejných listín a súdnych zmierov.[56]

65. Nariadenie 2016/1103 je založené na základnej zásade jednoty: jediný orgán má v zásade právomoc rozhodovať o všetkých otázkach týkajúcich sa majetkových vzťahov manželov, uplatňuje jediné právo,[57] ktoré si zvolili manželia[58] alebo je určené v súlade s objektívnymi kolíznymi kritériami definovanými týmto nariadením[59] a za určitých podmienok je vymáhateľné voči tretím osobám.[60] Toto právo sa vzťahuje na všetok ich majetok bez ohľadu na to, kde sa nachádza,[61] ako aj na ich dlhy.

66. Cieľ zjednodušiť právnu situáciu manželov sa veľmi jasne prejavuje dôsledkami tejto zásady jednoty v oblasti právomoci a rozhodného práva.

51 Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pripomínam, že kritériá stanovené v rozsudku de Cavel (bod 7) sú uvedené takto: spor *týkajúci sa alebo úzko súvisiaci* s majetkovoprávnymi vzťahmi *vyplývajúcimi priamo z manželského zväzku alebo rozvodu*.

52 Pozri LOOSCHELDERS, D.: Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich, c. d., bod 10. Podľa tohto autora skutočnosť, že toto kritérium sa vyskytuje iba v odôvodnení, podporuje výklad, podľa ktorého priama povaha nie je ústredným kritériom definície pojmu „majetkový režim manželov“.

53 Pozri verzie v španielskom (*como resultado*), nemeckom (*aufgrund*), anglickom (*as a result*), talianskom (*in conseguenza*) a poľskom jazyku (*wynikających*), ktoré som overil.

54 Pozri bod 47 vyššie.

55 Pozri odôvodnenie 8 nariadenia 2016/1103.

56 Pozri odôvodnenia 15 a 16 nariadenia 2016/1103.

57 Pozri články 21 a 27, ako aj odôvodnenie 52 nariadenia 2016/1103.

58 Pozri článok 22 nariadenia 2016/1103.

59 Pozri článok 26 nariadenia 2016/1103.

60 Pozri článok 28 a odôvodnenie 52 nariadenia 2016/1103.

61 Pozri článok 21 nariadenia 2016/1103.

67. Pokiaľ teda ide o právomoc, najmä ak sa spor týka nehnuteľnosti, vôľa zachovať jednotu právomoci [62] a rozhodného práva pre celý majetok [63] prevážila nad odôvodneniami právomoci súdov členského štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza. Táto právomoc je v nariadení 2016/1103 poňatá ako subsidiárna, [64] zatiaľ čo v rozsudku zo 17. decembra 2015, Komu a i., [65] ktorý sa týka výkladu článku 22 bodu 1 prvého pododseku nariadenia č. 44/2001, [66] Súdny dvor rozhodol, že žaloba o zrušenie podielového spoluvlastníctva viacerých osôb k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v Španielsku prostredníctvom predaja, ktorú podali na fínsky súd spoluvlastníci s bydliskom vo Fínsku, [67] patrí do kategórie sporov, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti, na ktorú sa vzťahuje výlučná právomoc súdov členského štátu, kde sa nehnuteľnosť nachádza, [68] pričom uplatnil najmä úvahy o riadnom výkone spravodlivosti. [69]

68. Pokiaľ ide o rozhodné právo pre majetkové vzťahy páru, nemennosť [70] tohto práva posilňuje zásadu jednoty. Okrem toho, pokiaľ ide o nehnuteľnosti, treba poukázať na to, že neexistuje špeciálna väzba na právo štátu, v ktorom sa nehnuteľnosť nachádza, ktoré by upravovalo ochranu obydlia. [71] Ako uvádza odôvodnenie 53 druhá veta nariadenia 2016/1103, pravidlá týkajúce sa tohto obydlia patria do pôsobnosti tohto nariadenia. [72] Okrem toho nie je povolené uplatňovať rôzne rozhodné právo pre určitý majetok alebo v závislosti od povahy tohto majetku. [73] Nakoniec zo všeobecnejšieho pohľadu treba konštatovať, že toto nariadenie zahŕňa nielen povinné normy, ale aj voliteľné a dispozitívne normy. [74]

62 Pokiaľ ide o prebiehajúce konanie v dedičskej veci po jednom z manželov alebo týkajúce sa manželského zväzku, pozri tiež odôvodnenia 33 a 34 nariadenia 2016/1103.

63 Pozri LOOSCHELDERS, D.: Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug, c. d., najmä s. 591 a 594.

64 Pozri článok 10 nariadenia 2016/1103.

65 C-605/14, EU:C:2015:833 (ďalej len „rozsudok Komu a i.“).

66 Tento článok stanovuje, že výlučnú právomoc majú bez ohľadu na bydlisko v konaniach, ktorých predmetom sú vecné práva k nehnuteľnosti alebo nájom nehnuteľnosti, súdy členského štátu, v ktorom sa tento majetok nachádza. Toto ustanovenie bolo prebraté do článku 24 bodu 1 prvého pododseku nariadenia Brusel Ia. Pokiaľ ide o jeho výklad, pozri bod 83 vyššie.

67 Pozri rozsudok Komu a i. (body 13 až 15).

68 Pozri rozsudok Komu a i. (bod 28).

69 Pozri rozsudok Komu a i. (bod 30).

70 Pozri článok 26 nariadenia 2016/1103, ktorý odkazuje na prvý spoločný obvyklý pobyt.

71 Pozri v tomto smere“ CHIKOC BARREDA, N.: Entre la lex causae et les lois de police de la lex fori: quelle alternative pour la protection du logement familial dans le règlement „régimes matrimoniaux“?. In: *European Review of Private Law*. N° 3, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 2019, s. 583 až 615, najmä bod 4. Táto autorka zdôrazňuje (bod 5) rozdiel oproti Haagskemu dohovoru z roku 1978, keďže v prípade neexistencie dohody o voľbe rozhodného práva článok 26 nariadenia 2016/1103 umožňuje väzbu na právo štátu prvého spoločného obvyklého pobytu manželov po uzavretí manželstva, čo má určité nevýhody v prípade mobility manželských párov (bod 6).

72 Pozri tiež ERBARTH, A., c. d., s. 252.

73 Pozri článok 21 a odôvodnenie 43 nariadenia 2016/1103. Pokiaľ ide o rozdiel oproti Haagskemu dohovoru z roku 1978 a o rovnakú voľbu v nariadení č. 650/2012, pozri WAUTELET, P.: Article 22. – Choix de la loi applicable. In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., s. 577 až 676, body 79 a 81.

74 Pozri odôvodnenie 18 nariadenia 2016/1103. Nathalie Joubert, c. d., bod 16, zdôrazňuje, že zahrnutie primárneho režimu umožňuje zjednotenie rozhodného práva pre všetky majetkové vzťahy páru vrátane prípadov, keď určené právo nepozná samotné pojmy „majetkový režim manželov“ a „primárny režim“, čo predstavuje významný rozdiel oproti Haagskemu dohovoru z roku 1978. Navyše treba poukázať na to, že takýto primárny režim platí pre všetkých manželov bez ohľadu na ich majetkový režim vrátane režimu oddeleného majetku.

69. V dôsledku toho sa zdá, že *pojem „majetkový režim manželov“ v zmysle nariadenia 2016/1103 by mal pokrývať všetky majetkové dôsledky manželstva, pokiaľ nepatria do pôsobnosti osobitného režimu*, akým je najmä režim vyživovacej povinnosti alebo režim kompenzácie dôchodkových práv,[75] prípadne režim dedenia po zosnulom manželovi.[76]

70. Po druhé ďalšie tvrdenia založené na systematike nariadenia 2016/1103 podporujú výklad, podľa ktorého je definícia samostatného pojmu „majetkový režim manželov“ uvedeného v článku 3 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia úmyselne široká. Možno ich odvodiť zo vzťahu medzi touto definíciou a článkom 27 tohto nariadenia, ktorý upravuje pôsobnosť rozhodného práva[77] počas manželstva a po jeho zániku.

71. Podľa autora Peter Mankowski[78] článok 27 nariadenia 2016/1103 obsahuje pozitívny a netaxatívny zoznam toho, čo musí v každom prípade patriť pod majetkový režim manželov. Ďalej uvádza, že článok 27 predstavuje jasné zakotvenie globálneho režimu a zásady jednoty režimu. Pojem „majetkový režim manželov“ v zmysle tohto nariadenia je na základe svojej koncepcie mimoriadne široký a sám osebe veľmi heterogénny.[79]

72. Článok 27 písm. d) uvedeného nariadenia konkrétne stanovuje, že „oprávnenia, práva a povinnosti niektorého z manželov alebo oboch manželov súvisiace s majetkom“ sa spravujú rozhodným právom pre majetkový režim manželov. Sara Godechot-Patris a Patrick Wautelet[80] vyjadrujú názor, že toto ustanovenie platí v prípade nadobudnutia majetku do podielového spoluvlastníctva, najmä ak sa spravuje zmluvným režimom oddeleného majetku. S touto výhradou nesúhlasím v dôsledku prístupu uloženého nariadením 2016/1103. V prípade podielového spoluvlastníctva môžu byť majetkové vzťahy medzi manželmi, ktorí si zvolili režim oddeleného majetku, ktoré sa neriadia povinnými ustanoveniami práva majetkového režimu manželov, upravené iba všeobecným právom. Ak by sa nebrala do úvahy skutočnosť, že tento dôsledok je vlastný tomuto režimu, pôsobnosť tohto nariadenia by bola obmedzená.

73. Navyše článok 27 písm. e) uvedeného nariadenia stanovuje, že rozhodným právom pre majetkový režim manželov sa spravuje „zrušenie majetkového režimu manželov a rozdelenie alebo vyporiadanie majetku“.

75 Tieto otázky sú vylúčené z pôsobnosti nariadenia 2016/1103 [pozri článok 1 ods. 2 písm. c) a f) tohto nariadenia]. Podľa autora Johannes Weber: Die Europäischen Güterrechtsverordnungen: Eine erste Annäherung. In: *Deutsche Notar-Zeitschrift*. 2016, nº 9, s. 659 až 697, najmä s. 665, „majetkový režim manželov tak nadobúda kompenzačnú funkciu ako všeobecná norma medzinárodného práva rodinného majetku“ (voľný preklad).

76 Pozri článok 1 ods. 2 písm. d) nariadenia 2016/1103 a rozsudok Mahnkopf (bod 41). Pozri tiež poznámku pod čiarou 85 vyššie.

77 Pozri BONOMI, A.: Article 1. – Champ d'application, c. d., bod 3; WAUTELET, P., Article 27. – Portée de la loi applicable. In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., s. 845 až 915, bod 6; LAGARDE, P., BERGQUIST, U., et al., c. d., bod 3.2 (s. 40); GALLANT, E.: Union européenne. – Règlements nº 2016/1103 et 2016/1104 sur les régimes matrimoniaux et les régimes partenariaux. In: *JurisClasseur Procédure civile*. Paris: LexisNexis, 17. jún 2021, fascicule 3000-80, bod 43, a WEBER, J., c. d., s. 665. Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2017:965, bod 76, a pokiaľ ide o kritérium rozdelenia majetku medzi manželov, bod 91).

78 Pozri MANKOWSKI, P.: Verschiebungen bei der Qualifikation vermögensrechtlicher Beziehungen zwischen den Ehegatten durch die EuGüVO. In: *Neue Zeitschrift für Familienrecht*. München: C.H. Beck, 2021, č. 17, s. 757 až 764 najmä s. 758.

79 V tomto zmysle, pokiaľ ide o režim podielového spoluvlastníctva medzi manželmi s oddeleným majetkom v záležitostiach týkajúcich sa napríklad dlhov podielového spoluvlastníctva alebo odškodnenia podielového spoluvlastníka, pozri WAUTELET, P.: Article 27. – Portée de la loi applicable, c. d., bod 67.

80 Pozri GODECHOT-PATRIS, S.: Réglementation depuis le 29 janvier 2019. In: *JurisClasseur Notarial Formulaire*. Paris: LexisNexis, 15. september 2023, fascicule 320, bod 111, a WAUTELET, P.: Article 27. – Portée de la loi applicable, c. d., bod 74. Pokiaľ ide o všeobecný právny režim podielového spoluvlastníctva, vyjadrujú pochybnosti, odvolávajúc sa na právo štátu, kde sa majetok nachádza. Pokiaľ ide o presadzovanie prístupu v závislosti od konkrétneho prípadu, pozri WAUTELET, P.: Article 1. – Champ d'application. In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., body 176 a 177.

74. Niektorí autori na základe toho tvrdia, že nariadenie 2016/1103 *sa uplatní na vyporiadanie majetku medzi manželmi bez ohľadu na to, či je založené na ustanoveniach osobitného majetkového režimu manželov alebo na všeobecných základoch záväzkového práva či vecného práva, pokiaľ existuje vnútorná súvislosť s manželstvom*,[81] a že usporiadanie majetkových vzťahov je postačujúce bez potreby požadovať špeciálny režim, ktorý by nevyhnutne znamenal spoločný majetok medzi manželmi.[82]

75. Preto pokiaľ ide o situáciu, v ktorej si manželia pri sobáši zvolili režim oddeleného majetku a nadobudli súbor nehnuteľností výlučne do podielového spoluvlastníctva, možno z článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103 vykladaného v spojení s jeho článkom 27 vyvodiť, že vyporiadanie tohto podielového spoluvlastníctva patrí do pôsobnosti tohto nariadenia a že by sa malo riadiť právom určeným týmto nariadením, či už nastane alebo nenastane pred zánikom manželstva.

76. Po tretie kontext cieľa normotvorcu Únie, ktorý spočíva v širokom konkrétnom vyjadrení zásady jednoty pravidiel upravujúcich majetkové vzťahy párov,[83] tiež podporuje široké chápanie pojmu „majetkový režim manželov“. Je totiž potrebné do určitej miery zohľadniť, že nariadenie 2016/1103 nadväzuje na nariadenie č. 650/2012. Súdny dvor potvrdil, že „zásad[ou] jednotnosti súdnej a legislatívnej právomoci… sa riadi toto nariadenie“ vo väčšine prípadov[84] a že táto zásada tvorí základ aj pravidla stanoveného v článku 4 uvedeného nariadenia, keďže tento článok spresňuje, že uvedené pravidlo určuje, ktoré súdy členských štátov majú právomoc konať „vo veci celého dedičstva“.[85] Ako však zdôrazňujú niektorí autori,[86] súlad medzi nariadením č. 650/2012 a nariadením 2016/1103 má v praxi svoje obmedzenia, keďže dva samostatné právne systémy sa môžu vzťahovať na majetkové vzťahy páru na jednej strane a na dedenie na strane druhej

[81] Pozri HAUSMANN, R.: *Internationales und Europäisches Familienrecht*. 3. ed., München: C.H. Beck, 2024, bod 355. Pozri tiež GODECHOT-PATRIS, S.: Compétence juridictionnelle en matière d'action en partage d'un immeuble situé en France. In: *Revue Juridique Personnes et Famille*. Nº 5, Paris: Lamy, 2020. Pozri okrem toho bod 86 nižšie, pokiaľ ide o súvislosť, ktorú možno nájsť s článkom 29 nariadenia 2016/1103. V dôsledku toho, ak nejde o manželský zväzok, zrušenie spoluvlastníctva patrí do pôsobnosti nariadenia Brusel Ia. Pozri nakoniec bod 68 vyššie, pokiaľ ide o obydlie.

[82] Pozri MANKOWSKI, P., c. d., s. 758. Tento autor však uvádza, že existencia peňažnej pohľadávky jedného manžela voči druhému sama osebe nepostačuje na to, aby sa považovala za týkajúcu sa manželstva, ak táto pohľadávka nemá súvislosť s majetkovým režimom manželov.

[83] Pokiaľ ide o nezosobášené páry, pozri nariadenie Rady (EÚ) 2016/1104 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových dôsledkov registrovaných partnerstiev (Ú. v. EÚ L 183, 2016, s. 30).

[84] Rozsudok zo 7. apríla 2022, V A a Z A (Subsidiárna právomoc v dedičských veciach) (C-645/20, EU:C:2022:267, bod 21, v spojení s bodmi 37, 38, 44 a 45). Súdny dvor rozhodol, že z tejto zásady, na ktorej je založené nariadenie č. 650/2012, vyplýva vnútroštátne pravidlo, ktorého hlavným cieľom je vymedzenie veľkosti dedičského podielu, ktorý pripadá pozostalému manželovi, vo vzťahu k ostatným dedičom, a *nie vyporiadanie majetku medzi manželmi*. Pozri rozsudok Mahnkopf (bod 40). Z toho usudzujem, že v súlade s touto zásadou by sa malo aj vyporiadanie podielového spoluvlastníctva medzi pozostalým manželom a dedičmi zosnulého manžela riadiť nariadením č. 650/2012. Pozri LARDEUX, G.: De certaines hypothèses délicates du droit international privé des immeubles. In: *Journal du droit international (Clunet)*. Paris: LexisNexis, nº 4, 2021, s. 1259 až 1275, poznámka pod čiarou 28, ako aj PÉROZ, H., FONGARO, É.: Mai 2019-mai 2020: le droit international privé n'est pas près d'être confiné. In: *Droit et Patrimoine*. Nº 304, Paris: Lamy, 2020, najmä časť III, ktorá sa týka „záväzkov a majetku“.

[85] Pozri rozsudok z 26. marca 2026, Isergartler (C-618/24, EU:C:2026:251, bod 43 a citovaná judikatúra). Súdny dvor odôvodnil svoje rozhodnutie „zásadou celistvosti dedičstva zakotvenou najmä v článku 23 ods. 1 nariadenia č. 650/2012, ktorý spresňuje, že rozhodným právom určeným podľa tohto nariadenia sa spravuje *‚celé dedičstvo‘*“. (kurzívou zvýraznil generálny advokát). *Pokiaľ ide o tento vzťah medzi rozhodným právom a právomocou*, pozri PEROZ, H., FONGARO, É, c. d. Hélène Peroz poukazuje na to, že *vyporiadania dedičstva* sa týka len článok 23 ods. 2 písm. j) nariadenia č. 650/2012, v ktorom ide o pôsobnosť rozhodného práva, a nie o pravidlá súdnej právomoci. Domnieva sa však, že ak sa toto nariadenie vzťahuje na rozhodné právo pre vyporiadanie dedičstva, tým viac platí, že pravidlá právomoci stanovené týmto nariadením sa vzťahujú na túto oblasť. Pokiaľ ide o analógiu s článkom 23 ods. 2 písm. e) a j) tohto nariadenia, pozri tiež LOOSCHELDERS, D.: Internationale Zuständigkeit für die Auseinandersetzung von Miteigentum bei ehegüterrechtlichem Bezug, c. d., s. 594.

[86] Pozri BONOMI, A., WAUTELET, P.: Introduction, c. d., bod 38, a BONOMI, A.: Article 21. – Unité de la loi applicable. In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., bod 5.

v dôsledku odlišných väzieb umožnených týmito nariadeniami. Okrem toho jeden z cieľov nariadenia č. 650/2012, ktorým je zabezpečiť, aby konajúci súd uplatňoval svoje právo, nie je vždy v rámci nariadenia 2016/1103 dosiahnutý z dôvodu zásady nemennosti rozhodného práva. [87]

77. Nakoniec je potrebné zdôrazniť konkrétne dôsledky zásady jednoty právomoci a rozhodného práva, ktoré podporujú záujem na širokom výklade pojmu „majetkový režim manželov“ v podobných situáciách ako v spore vo veci samej. Takže ak sú manželia s oddeleným majetkom podielovými spoluvlastníkmi viacerých nehnuteľností nachádzajúcich sa v rôznych členských štátoch a spor sa týka zrušenia a vyporiadania každej z týchto nehnuteľností v podielovom spoluvlastníctve, skutočnosť, že nariadenie 2016/1103 upravuje určenie súdu s právomocou a rozhodné právo, predstavuje významný záujem. [88] Okrem toho v prípade zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva manželov s oddeleným majetkom sa pravdepodobne objavia aj otázky týkajúce sa rodinných a majetkových vzťahov, čo odôvodňuje sústredenie riešenia sporov. Môže ísť o vyúčtovanie medzi manželmi, napríklad ak jeden z manželov financoval majetok v inom pomere, než je jeho podiel definovaný v čase nadobudnutia nehnuteľnosti, za podmienok vlastných spolužitiu, alebo o pridelenie obydlia. [89]

78. Vzhľadom na výklad pojmu „majetkový režim manželov“, ako je definovaný v článku 3 ods. 1 písm. a) nariadenia 2016/1103, sa domnievam, že musí zahŕňať majetkový vzťah medzi manželmi s oddeleným majetkom vytvorený podielovými spoluvlastníctvom podľa všeobecného práva, ktorý uzavreli.

79. Konštatovanie, že v práve Únie sú nehnuteľnosti predmetom osobitných ustanovení, [90] si však vyžaduje zdôraznenie určitých obmedzení, ktoré treba zohľadniť pri výklade pojmu „majetkový režim manželov“.

D. Obmedzenia v oblasti vecných práv

80. Z metodického hľadiska [91] z dôvodu vylúčení uvedených v článku 1 ods. 2 nariadenia 2016/1103 podľa môjho názoru nestačí konštatovať, že podielové spoluvlastníctvo medzi manželmi s oddeleným majetkom patrí vo všeobecnosti pod pojem „majetkový režim manželov“, ako vyplýva z tohto nariadenia. V závislosti od otázky, ktorú má konajúci súd riešiť, je potrebné overiť neexistenciu obmedzení týkajúcich sa predmetu sporu a rozhodného práva.

87 Pozri BONOMI, A., WAUTELET, P.: Introduction, c. d., body 43 a 60.

88 Pozri článok 21 nariadenia 2016/1103, ktorý neobsahuje nijaké obmedzenia týkajúce sa povahy a umiestnenia majetku.

89 Domnievam sa, že je možné porovnanie s kritériami zrušenia bezpodielového spoluvlastníctva podľa českého práva. Pozri informácie poskytnuté podľa článku 63 nariadenia 2016/1103, dostupné na tejto internetovej adrese: https://e-justice.europa.eu/topics/family-matters-inheritance/property-marriage-civil-partnerships/matrimonial-property-regimes/cz_sk. Pokiaľ ide o českú právnu úpravu zrušenia režimu oddeleného majetku, pozri tiež ZUKLÍNOVÁ, M.: § 729. In: ZUKLÍNOVÁ, M., et al., c. d., najmä časť III o spoločných právach a povinnostiach manželov v režime oddeleného majetku. Pokiaľ ide o zhrnutie francúzskeho práva, najmä čo sa týka zrušenia majetkového režimu manželov s oddeleným majetkom a s podielovým spoluvlastníctvom, pozri COLLARD, F., c. d., bod 18 a nasl. Patrick Wautelet poukázal na to, že existencia podielového spoluvlastníctva medzi (bývalými) manželmi vyvoláva osobitné otázky, na ktoré odpovedá osobitné právo majetkových vzťahov medzi pármi (Article 1. – Champ d'application, c. d., bod 176, a Article 27. – Portée de la loi applicable, bod 67).

90 Pozri najmä článok 24 bod 1 nariadenia Brusel Ia a článok 1 ods. 2 písm. g) a h) nariadenia 2016/1103.

91 Pozri bod 40 a poznámku pod čiarou 34 vyššie.

1. Predmet sporu a súvislosť s „povahou vecných práv“

81. Zastávam názor, že skutočnosť, že spor sa týka podielového spoluvlastníctva medzi (bývalými) manželmi, nevyhnutne neznamená, že patrí do pôsobnosti nariadenia 2016/1103 bez ohľadu na uplatnené nároky. [92] Z dôvodu úzkych väzieb medzi právom majetkových vzťahov medzi manželmi a vecnými právami [93] sa totiž predovšetkým v takom spore treba pýtať na pôsobnosť vylúčenia uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. g) tohto nariadenia, pokiaľ ide otázky súvisiace s „povahou vecných práv vzťahujúcich sa na majetok“.

82. V prvom rade treba konštatovať, že hoci iné nariadenia považujú vecné práva za dôvod výlučnosti alebo vylúčenia, [94] nijako ich nedefinujú. [95]

83. Ďalej Súdny dvor definoval návrhy, ktorých predmetom sú „vecné práva k nehnuteľnosti“ v zmysle článku 24 bodu 1 nariadenia Brusel Ia. Rozhodol, že výlučná právomoc súdov členského štátu, kde sa nehnuteľnosť nachádza, sa nevzťahuje na všetky návrhy týkajúce sa vecných práv k nehnuteľnosti, ale len na tie z nich, ktoré patria do pôsobnosti tohto nariadenia a zároveň smerujú jednak k určeniu rozsahu, zloženia, vlastníctva, držby nehnuteľnosti alebo existencie iných vecných práv k nehnuteľnosti a jednak k zabezpečeniu ochrany výsad spojených s týmito právami osobám, ktoré sú nositeľmi týchto práv. [96] Najdôležitejším kritériom je vymáhateľnosť práv udelených zákonom voči tretím stranám. [97]

84. Nakoniec, pokiaľ ide o „povahu vecných práv“, ktorá je tiež uvedená v rámci vylúčenia v článku 1 ods. 2 písm. k) nariadenia č. 650/2012, Súdny dvor rozhodol, že toto ustanovenie sa týka *klasifikácie* majetku a práv a určenia výsad nositeľa týchto práv [98] a že do pôsobnosti tohto ustanovenia patrí existencia a počet vecných práv v právnych systémoch členských štátov (*numerus clausus*). [99]

92 V tomto zmysle pozri WAUTELET, P.: Article 1. – Champ d’application, c. d., bod 130, ktorý navrhuje zohľadniť rôzne väzby a interakcie medzi vecným právom na jednej strane a rozhodným právom pre majetkové vzťahy párov na strane druhej, aby sa presne zmerala pôsobnosť vylúčenia uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. g) nariadenia 2016/1103.

93 Pozri WAUTELET, P.: Article 1. – Champ d’application, c. d., body 129 a 181. V bode 129 poukazuje na to, že „otázky vlastníctva a privlastňovania sú ústredné a štruktúrujú právo majetkových vzťahov“, a v bodoch 173 a 177, že podielové spoluvlastníctvo je predmetom pravidiel, ktoré tvoria dôležitú súčasť statusu vecného práva, čo však *ipso facto* nevylučuje uplatňovanie nariadenia 2016/1103.

94 Pozri článok 24 bod 1 nariadenia Brusel Ia a článok 1 ods. 2 písm. k) nariadenia č. 650/2012.

95 Pokiaľ ide o ťažkosti v niektorých prípadoch určiť, či právo patrí do kategórie vecných práv uvedených v článku 29 nariadenia 2016/1103, pozri WAUTELET, P.: Article 29. – Adaptation des droits réels. In: BONOMI, A., WAUTELET, P., c. d., s. 993 až 1023, bod 23.

96 Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. mája 1994, Webb (C-294/92, EU:C:1994:193, bod 14), a Komu a i. (bod 26 ako aj citovaná judikatúra). Pozri tiež rozsudok z 10. júla 2019, Reitbauer a i. (C-722/17, EU:C:2019:577, bod 45).

97 Pozri Schlosserovu správu (bod 166), ako aj rozsudky z 10. januára 1990, Reichert a Kockler (C-115/88, EU:C:1990:3, bod 12), a z 10. júla 2019, Reitbauer a i. (C-722/17, EU:C:2019:577, bod 48).

98 Pozri rozsudok z 12. októbra 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 47). Súdny dvor odvodil túto definíciu z dôvodovej správy k návrhu nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a verejných listín v oblasti dedenia a o zavedení európskeho dedičského osvedčenia [COM(2009) 154 final], s. 5. V návrhu nariadenie Rady o právomoci, rozhodnom práve a uznávaní a výkone rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov [COM(2016) 106 final] je uvedené, pokiaľ ide o článok 1, že toto „nariadenia sa netýka povahy vecných práv vzťahujúcich sa na majetok, klasifikácie majetku a práv, ani určenia výsad držiteľa týchto práv“, bod 5.1 (s. 7).

99 Pozri rozsudok z 12. októbra 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 48). Súdny dvor vychádza z vysvetlení uvedených v odôvodnení 15 nariadenia č. 650/2012, ktoré sa v rovnakom znení nachádzajú v odôvodnení 24 nariadenia 2016/1103.

85. Okrem toho korelácia vylúčenia uvedeného v článku 1 ods. 2 písm. g) nariadenia 2016/1103 s článkom 29 nariadenia,[100] nazvaným „Prispôsobenie vecných práv“, potvrdzuje, že tieto ustanovenia majú za cieľ zabezpečiť autonómiu členských štátov v oblasti vecných práv, aby im nebolo uložené uznanie práv uplatnených podľa cudzieho právneho poriadku, ktoré nepoznajú.

86. Preto z hľadiska odôvodnenia 24 nariadenia 2016/1103 sa vylúčenie uvedené v jeho článku 1 ods. 2 písm. g) neuplatní napríklad vtedy, keď ide o to, či majetok nadobudnutý spoločne manželmi s oddeleným majetkom je súčasťou ich podielového spoluvlastníctva.[101] Platí to aj pre taký návrh ako v spore vo veci samej, ktorého predmetom je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, lebo vedie k určeniu práv každého z bývalých manželov podľa rozhodného práva pre ich majetkové vzťahy.[102] Navyše z článku 29 tohto nariadenia, ktorý sa týka vecných práv vyplývajúcich z majetkového vzťahu medzi manželmi, možno vyvodiť, že *konštatovanie, podľa ktorého sa tieto práva riadia inými ustanoveniami než majetkový režim manželov v prísnom slova zmysle*, je irelevantné.[103] Nakoniec mechanizmus prispôsobenia, ktorý zavádza, legitimizuje hľadanie funkcie v rámci majetkového režimu manželov uplatneného vecného práva.

87. Preto sa domnievam, že takáto analýza vecných práv je súčasťou definície pojmu „majetkový režim manželov“ zo strany normotvorcu Únie. Zdá sa teda, že vylúčenie „povahy vecných práv“ treba vykladať reštriktívne na základe kritérií, ktoré nepožadujú, aby konajúci súd posudzoval žalobu na úrovni presahujúcej to, čo je potrebné na preskúmanie jeho právomoci *ab initio*.

88. Navyše, hoci v prejednávanej veci sa neuplatnia iné obmedzenia týkajúce sa rozhodného práva z dôvodu predmetu sporu, zdá sa mi, že ich treba zdôrazniť, lebo poukazujú na to, že určité otázky, ktoré sa netýkajú „povahy vecných práv“, napriek tomu patria do oblasti vecného práva, a preto sú vylúčené z pôsobnosti nariadenia 2016/1103.

2. Predmet sporu a oblasť vecného práva

89. Je možné spomenúť niekoľko obmedzení. Patrick Wautelet tak vysvetľuje, že podmienky, za akých jeden z manželov nadobúda vecné právo k majetku, sú upravené zákonom o vecných právach aj zákonom upravujúcim spôsob nadobudnutia majetku.[104] Podobne ako iní autori tiež zastáva názor, že zásah vecného práva by mohol byť vyhradený pre úkony, ktorými sa konkrétne vykonáva vyporiadanie majetku.[105]

100 Obdobné ustanovenia sú zahrnuté v článku 31 nariadenia č. 650/2012, ktorého pôsobnosť Súdny dvor definoval v rozsudku z 12. októbra 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, bod 63), v tom zmysle, že je obmedzená na obsah vecných práv a na ich prebratie právnym poriadkom členského štátu, v ktorom sa uplatňujú. Tento článok nemožno uplatniť, ak vecné právo postúpené prostredníctvom vindikačného odkazu je majetkovým právom a členský štát, ktorý má uznať jeho účinky, také právo pozná (body 64 a 65 tohto rozsudku).

101 Pozri WAUTELET, P.: Article 1. – Champ d’application, c. d., bod 174 a prípad 14.

102 Pozri odôvodnenie 52 nariadenia 2016/1103. Pozri tiež WAUTELET, P.: Article 1. – Champ d’application, c. d., body 176 a 177.

103 Pozri WAUTELET, P.: Article 29. – Adaptation des droits réels, c. d., bod 26. Pokiaľ ide o to, že v otázkach týkajúcich sa ukončenia podielového spoluvlastníctva medzi manželmi je zásadou kombinovaný výklad článkov 27 a 29 nariadenia 2016/1103, ktorý by však bolo potrebné spresniť v prípade, že by sa nerozlišovalo medzi právom majetkového režimu manželov a režimom podielového spoluvlastníctva podľa všeobecného práva, pozri tiež GODECHOT-PATRIS, S.: Article 27. In: CORNELOUP, S., et al., c. d., s. 267 až 281, najmä bod 39.

104 Pozri WAUTELET, P.: Article 1. – Champ d’application, c. d., body 131 až 133.

105 Tamže, bod 179. Pozri tiež LOOSCHELDERS, D.: Art. 1 EuGüVO Anwendungsbereich, c. d., 2024, bod 11.

90. Je tiež potrebné uviesť výhradu k vykonaniu takého vyporiadania, ktoré by znamenalo zápis do registra. Formálne náležitosti súvisiace so zápisom do registra sú vylúčené z pôsobnosti nariadenia 2016/1103 podľa jeho článku 1 ods. 2 písm. h). [106]

91. Po preskúmaní rôznych prvkov posúdenia pôsobnosti nariadenia 2016/1103 na účely výkladu pojmu „majetkový režim manželov“ v podstate konštatujem, že:

– Zásada jednoty právomoci a rozhodného práva je týmto nariadením definovaná a konkretizovaná s cieľom zjednodušiť riešenie majetkových vzťahov medzi (bývalými) manželmi vzhľadom na špecifiká súvisiace so spoločným životom, ktoré vykazujú.

– Fragmentácia sporu v dôsledku umiestnenia majetku páru je vylúčená.

– Nadobudnutie majetku do podielového spoluvlastníctva výlučne manželmi zosobášenými v režime oddeleného majetku vychádza z manželského zväzku, a tým viac z tohto režimu.

– Skutočnosť, že sa uplatňuje všeobecné majetkové právo, je irelevantná, lebo ide o jediný právny rámec dostupný pre manželov v prípade režimu oddeleného majetku a jeho účelom je usporiadať majetkový vzťah, ktorý vyplýva z manželstva alebo jeho zániku, alebo, inými slovami, upraviť podielové spoluvlastníctvo manželov. V prejednávanej veci sa pri riešení sporu používa na rozdelenie majetku medzi manželov.

– Otázka zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva manželov k nehnuteľnostiam nepatrí do pôsobnosti vylúčenia týkajúceho sa „povahy vecných práv“, ktoré má obmedzený rozsah.

– Článok 27 písm. e) nariadenia 2016/1103 stanovuje, že rozhodným právom pre majetkový režim manželov sa spravuje „zrušenie majetkového režimu manželov a rozdelenie alebo vyporiadanie majetku“.

Preto by sa tieto transakcie mali uskutočniť na základe článku 27 nariadenia 2016/1103, pričom právom určeným v tomto prípade je právo, ktoré si manželia zvolili pre svoj majetkový režim oddeleného majetku.

92. Nakoniec tento veľmi široký prístup podľa môjho názoru spĺňa požiadavku nekomplikovať konajúcemu súdu prostredníctvom množstva kritérií skúmanie jeho medzinárodnej právomoci.

93. Preto navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázku predkladajúceho vnútroštátneho súdu kladne, v dôsledku čoho má medzinárodnú právomoc súd, ktorý koná v Českej republike.

[106] Pozri odôvodnenia 27 a 28 nariadenia 2016/1103. Okrem toho vo veciach výkonu rozhodnutí majú právomoc len súdy členského štátu miesta výkonu. Pozri článok 24 bod 5 nariadenia Brusel Ia. Rozsudok z 26. marca 1992, Reichert a Kockler (C-261/90, EU:C:1992:149, body 26 a 27), ktorý vychádza zo správy pána P. Jenarda o Bruselskom dohovore (Ú. v. ES C 59, 1979, s. 1), požaduje úzku súvislosť s „použitím sily, donucovaním alebo zbavením hnuteľného alebo nehnuteľného majetku s cieľom zabezpečiť vecné vykonanie rozhodnutí, aktov“.

V. Návrh

94. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálnu otázku, ktorú položil Nejvyšší soud (Najvyšší súd, Česká republika), takto:

Článok 1 ods. 1 prvý pododsek a článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia Rady (EÚ) 2016/1103 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

konanie o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti nadobudnutej počas manželstva manželmi, ktorí si zvolili zmluvný režim oddeleného majetku, patrí do pôsobnosti tohto nariadenia.